

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi -Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na rzecz T. M. reprezentowanego przez Stowarzyszenie (...) z siedzibą w P. kwotę 30.655,53 zł tytułem ryczałtów za noclegi za okres od dnia 23 lipca 2011 roku do dnia 13 czerwca 2012 roku wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot i dat szczegółowo wskazanych w sentencji (pkt 1 wyroku); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2); zasądził od pozwanego na rzecz T. M. reprezentowanego przez Stowarzyszenie (...) z siedzibą w P. kwotę 1.530 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3); nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi kwotę 1.377,78 zł tytułem kosztów sądowych (pkt 4) oraz nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 2.075 zł (pkt 5).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne .

T. M. zatrudniony był w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. na podstawie umowy o pracę od dnia 25 lipca 2011 roku do dnia 23 lipca 2012 roku w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku kierowcy ciągnika siodłowego powyżej 12 T. Stosunek pracy ustał w wyniku rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron – art. 30 § 1 pkt. 1 k.p.

W dniu 22 lipca 2011 roku strony zawarły umowę na okres próbny od dnia 25 lipca 2011 roku do dnia 24 października 2011 roku, stawka zasadnicza wynosiła 2.075 zł, ryczałt za godziny nadliczbowe 381 zł, natomiast ryczałt za godziny nocne wynosił 79 zł. Ustalono, że wynagrodzenie po dokonaniu potrąceń zaliczek na podatek dochodowy i składek na ubezpieczenie będzie płatne w PLN włącznie z dietami z tytułu podróży służbowej poza terenem kraju w wysokości określonej zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Pracy Polityki Socjalnej z dnia 8 maja 2005 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania oraz wysokości należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, gdzie wykonywana jest podróż służbowa. (pkt 5b) Wskazano, że wynagrodzenie jest płatne miesięcznie nie później niż do dnia 10-go każdego miesiąca kalendarzowego, następującego po miesiącu, za który wynagrodzenie przysługuje. Wypłata wszelkich innych świadczeń ponad wymienione wynagrodzenie jest dobrowolna i zależy wyłącznie od uznania pracodawcy. (pkt 5c)

W dniu 1 sierpnia 2011 roku strony podpisały aneks do umowy o pracę, w którym została wprowadzona zmiana dotycząca pkt. 5 a, stawka zasadnicza wynosiła zatem 2.075 zł, ryczałt za godziny nadliczbowe 525 zł, natomiast ryczałt za godziny nocne 150 zł.

W dniu 25 października 2011 roku strony zawarły umowę na czas określony od dnia 25 października 2011 roku do dnia 24 października 2012 roku. Stawka zasadnicza wynosiła 2.075 zł, ryczałt za godziny nadliczbowe 525 zł, natomiast ryczałt za godziny nocne 150 zł.

W dniu 2 stycznia 2012 roku strony podpisały aneks do umowy o pracę zmieniając pkt 5 a umowy wskazując, iż stawka zasadnicza wynosiła zatem 2.075 zł, ryczałt za godziny nadliczbowe 425 zł, natomiast ryczałt za godziny nocne 150 zł.

W dniu 16 kwietnia 2012 roku T. M. podpisał zapoznanie się z informacjami pracowniczymi, w których pracodawca wskazał, iż przed wyjazdem należy pobrać stałą zaliczkę na wyjazd. Zaliczka stała służy tylko i wyłącznie do opłacenia wydatków firmowych takich jak: parkingi, mandaty wystawione z winy firmy. Stała zaliczka była w wysokości 200 euro i 150 zł. T. M. podpisał oświadczenie, iż zapoznaje się z regulaminem pracy i regulaminem wynagradzania obowiązującym w zakładzie. Pismem z dnia 23 lipca 2012 roku strony rozwiązały umowę o pracę z dnia 24 lipca 2012 roku za porozumieniem stron z dniem 24 lipca 2012 roku.

T. M. jeździł samochodem marki I (...). W okresie spornym wyjeżdżał do takich krajów jak: W., Francja, Hiszpania, kraje Luksemburgu. Podczas podróży służbowych nocował w kabinie pojazdu. Pracodawca oczekiwał od

pracowników, aby spali w kabinie pojazdu oraz pilnowali ciężarówkę wraz z transportem. T. M. nie miał możliwości spania w hotelu. Pozwana nie płaciła dodatkowo pracownikowi za dokonywanie dozoru. T. M. otrzymywał jedynie wynagrodzenie zasadnicze wraz z dietami. Diety były przeznaczone na prysznice, toalety oraz kupno lekarstw za granicą, opłaty za parking, wyżywienie. Pracownik nie musiał dokumentować wskazanych wydatków, aby otrzymać dietę. Pracodawca nie zapewniał pracownikowi pościeli. T. M. nie otrzymywał ryczałtów za nocleg. W kabinie ciężarówki jest ciasno, co uniemożliwia swobodne poruszanie się. Samochód nie był zaopatrzone w węzeł sanitarny. Tuż za fotelem kierowcy znajdowała się leżanka. Pojazdy były wyposażone w wodną klimatyzację postojową. Przy wysokich temperaturach klimatyzacja po około 2 godzinach przestawała działać. Po wyłączeniu pojazdu w kabinie utrzymywała się przez parę godzin podwyższona temperatura. Miejsca postojowe były ogólnie wyznaczone przez pracodawcę, niektóre z nich nie posiadały węzła sanitarnego. Podstawę wynagrodzenia T. M. otrzymywał do 10-ego następnego miesiąca, natomiast dietę do 15-ego dnia następnego miesiąca. Obie kwoty płacone były przelewem. T. M. nie zwracał się do pracodawcy z żądaniem pokrycia kosztów noclegów.

Od dnia 21 marca 2008 roku w pozwanej spółce obowiązywał regulamin wynagradzania, w myśl którego wynagrodzenie kierowców mogło składać się z wynagrodzenia zasadniczego, ryczałtu za pracę w porze nocnej, ryczałtu za pracę w nadgodzinach, premii uznaniowej, nagrody. Zgodnie z postanowieniami regulaminu w rozdziale IV „Wypłacanie innych świadczeń” w § 7 pkt 1 wskazano, że „pracownikom z tytułu podróży służbowej przysługują diety w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ogólnie obowiązujących z wyjątkiem kierowców. Kierowcom przysługują diety

w ryczałtowanej wysokości. (pkt 2). Wysokość oraz zasady naliczania ryczałtu określonego w pkt. 2 dla kierowców każdorazowo określał Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia. Ryczałt za dobę podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie mógł być niższy niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (pkt 3)”. Kierowca przed wyjazdem w trasę otrzymywał zaliczkę, przysługującej mu diety w ryczałtowanej wysokości na pokrycie niezbędnych kosztów wyżywienia i innych drobnych wydatków (pkt 4). W § 10 regulaminu wskazano, że w sprawach nie uregulowanych mają zastosowanie przepisy powszechnie obowiązujące. Od dnia 21 marca 2008 roku w zakładzie pracy strony pozwanej ryczałt za dobę podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie może być niższy niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, określona dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej. Ryczałtowana dieta wynosiła 40 euro za każdy dzień pobytu w podróży służbowej poza granicami kraju oraz 25 euro w podróży służbowej na terenie kraju.

Regulamin wynagradzania obowiązujący od 21 marca 2008 roku nie przewidywał możliwości przyznania kierowcom ryczałtów za noclegi. Regulamin w powyższym brzmieniu obowiązywał przez cały okres sporny - do dnia 8 listopada 2012 roku.

W okresie spornym stawka ryczałtu wynikała z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236 poz. 1991 ze zm.) tj. w wysokości limitu 25 % o którym mowa w § 9 ust. 1.

Wysokość limitu dla Francji wyniosła 30 euro za nocleg, dla W. 26,25 euro za nocleg, dla Wielkiej Brytanii 35 funtów szterlingów za nocleg, dla Austrii 25 euro za nocleg, dla Belgii 40 euro za nocleg, dla Czech 20 euro za nocleg dla Hiszpanii 30 euro za nocleg, dla Holandii 30 euro za nocleg, dla Niemiec 25,75 euro za nocleg, dla Słowenii 20 euro za nocleg, Luksemburgu 40 euro za nocleg.

Zgodnie z § 13 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju rozliczenie kosztów podróży winno nastąpić w terminie 14 dni od dnia zakończenia podróży służbowej.

Ilość noclegów powoda w zagranicznych podróżach służbowych i łączna kwota ryczałtu za noclegi kształtowały się następująco:

1. w lipcu 2011 roku: Czechy – 1, Słowacja -1, Polska -2, Austria -1, W. – 4, wysokość ryczałtu wynosi 764,28 zł.;
2. w sierpniu 2011 roku: Czechy – 3, Austria – 1, Polska – 12, Francja – 3, W. – 6, wysokość ryczałtu wynosi 1.872,72 zł.;
3. we wrześniu 2011 roku: ilość noclegów – 6, wysokość ryczałtu wynosi 804,84 zł.;
4. w październiku 2011 roku: ilość noclegów 31, wysokość ryczałtu wynosi 4.268,70 zł.;
5. w listopadzie 2011 roku: ilość noclegów – 23, wysokość ryczałtu wynosi 3.268,95 zł.;
6. w grudniu 2011 roku: Austria -1, Wielka Brytania – 1, W. -18, Francja -11, wysokość ryczałtu wynosi 3.828,80 zł.;
7. w styczniu 2012 roku: Austria – 2, Francja – 3, Czechy – 1, Luksemburg – 2, Polska – 9, Belgia – 2, W. – 2, Słowenia – 3, wysokość ryczałtu wynosi 2.113,82 zł.;
8. w lutym 2012 roku: ilość noclegów – 24, wysokość ryczałtu wynosi 3.106,50 zł.;
9. w okresie delegacji od dnia 3 marca 2012 roku do dnia 14 kwietnia 2012 roku: ilość noclegów – 42, wysokość ryczałtu wynosi 5.488,88 zł.;
10. w okresie delegacji od dnia 25 kwietnia 2012 roku do dnia 13 czerwca 2012 roku: ilość noclegów – 49, wysokość ryczałtu wynosi 6.507,81 zł.

Łączna suma ryczałtów za nocleg wynosi 32.025,30 zł.

Wynagrodzenie zasadnicze powoda liczone według zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy wynosi 2.075 zł.

Stan faktyczny sprawy ustalony został na podstawie zeznań powoda i dokumentów dołączonych do akt sprawy. Ustalenia wskazujące na czas delegacji służbowych oraz dotyczące wysokości ryczałtu należnego za sporne okresy Sąd oparł na podstawie opinii biegłego z zakresu rachunkowości, która nie była przez strony kwestionowana. Sąd uznał opinie biegłego za wiarygodne, jasne, zupełne oraz niesprzeczna wewnątrznie, a poczynione wyliczenia korespondują z przepisami normującymi wysokość limitu ryczałtu za nocleg. Biegły słusznie przyjął w okresach, w których brak jest danych dotyczących wskazania kraju spędzenia noclegu, stawkę średnią, wynikającą z wyliczeń powoda. Do obowiązków pracodawcy należy właściwe prowadzenie dokumentacji pracowniczej, a w przypadku, gdy część tych obowiązków winna być wykonywana przez pracownika – wymaganie od pracownika by przestrzegał tych obowiązków.

Sąd pomiął dokumenty - regulamin wynagradzania oraz załączniki do tego regulaminu obowiązujące po dniu 23 lipca 2012 roku.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasługujące na uwzględnienie w zasadniczej części i dokonał następujących rozważań prawnych.

Zgodnie z art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1155) obowiązującym od dnia 3 kwietnia 2010 roku kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku - Kodeks pracy.

Stosownie zaś do treści art. 2 pkt. 8 powołanej ustawy użyte w ustawie określenia oznaczają - podróż służbowa - każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy:

a) przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, lub

b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego.

Zgodnie z art. 77⁵ § 1, 3, 4 i 5 k.p. pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju.

Rozporządzenie powinno w szczególności określać wysokość diet, z uwzględnieniem czasu trwania podróży, a w przypadku podróży poza granicami kraju - walutę, w jakiej będzie ustalana dieta i limit na nocleg w poszczególnych państwach, a także warunki zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków.

Warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż wymieniony w § 2 określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania.

Postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2.

W przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2 – a więc w zależności od rodzaju odbywanej podróży – w kraju lub poza granicami kraju.

Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety, zwrotu kosztów przejazdu, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika. W razie braku takich regulacji lub uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowane będą miały przepisy wykonawcze. (tak SN w uzasadnieniu do wyroku z dnia 4 września 2014 r, I PK 7/14, Lex nr 1515145)

Odesłanie w art. 21 a ustawy o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3 -5 kp oznacza więc pośrednio odesłanie do art. 77⁵ § 2 kp, a w konsekwencji uznanie, że kierowcy – pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 kp, chyba, że korzystniejsze dla niego zasady zostały ustalone w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę. (tak SN w uzasadnieniu do uchwały SN z dnia 12 czerwca 2014 r, II PZP 1/14, OSNP).

W rozpoznawanej sprawie T. M. był zatrudniony u pozwanej jako kierowca ciągnika siodłowego powyżej 12 T w transporcie międzynarodowym. W spornym okresie od dnia 25 lipca 2011 roku do dnia 23 lipca 2012 roku odbywał liczne podróże zagraniczne, za które otrzymywał dietę w ujednoliconej wysokości: w okresie do marca 2012 roku 40 euro za każdy dzień delegacji, w okresie od marca 2012 roku w wysokości 45 euro za każdy dzień delegacji. Powyższe wynikało z Załącznika nr 1 do obowiązującego u pozwanego regulaminu wynagradzania. T. M. nie otrzymywał ryczałtów za nocleg zarówno w realizacji odpoczynku dobowego jak i odpoczynku tygodniowego. T. M. noclegi spędzał w kabinie samochodu ciężarowego wyposażonej odpowiednio w miejsce do spania. Pozwany pracodawca od początku procesu konsekwentnie wyrażał i nadal wyraża pogląd, że prawo do ryczałtu za noclegi zatrudnionemu w charakterze kierowcy powodowi nie przysługuje z uwagi na zapewniony bezpłatny nocleg w przystosowanej do tego

celu kabinie samochodu, a dodatkowo pracownik nigdy nie przedstawiał pracodawcy rachunków za hotel czy inne miejsca noclegowe i nie zażądał zwrotu tych kosztów, co według pozwanej świadczyło, iż pracownik godził się na taką formę i warunki odpoczynku.

W dacie zatrudnienia pracownika T. M. u pozwanej (...) sp. z o.o. obowiązywał regulamin wynagradzania z 21 marca 2008 roku, w którym brak było uregulowań dotyczących ryczałtów za noclegi. Przewidywał, iż wynagrodzenie kierowców mogło składać się z wynagrodzenia zasadniczego, ryczałtu za pracę w porze nocnej, ryczałtu za pracę w nadgodzinach, premii uznaniowej, nagrody. Kwestie należności z tytułu podróży służbowych uregulowano w § 7 pkt. 2-5.

Zgodnie z postanowieniami regulaminu w rozdziale IV Wypłacanie innych świadczeń w pkt 1 pracownikowi z tytułu podróży służbowej przysługiwały diety w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ogólnie obowiązujących z wyjątkiem kierowców. Kierowcom przysługiwały diety w zryczałtowanej wysokości (pkt 2). Wysokość oraz zasady naliczania ryczałtu określonego w pkt. 2 dla kierowców każdorazowo określał Prezes lub osoba upoważniona w formie zarządzenia. Regulamin zawierał również zapis, iż ryczałt za dobę podróży na obszarze kraju oraz poza granicami nie mógł być niższy niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika zatrudnionego w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej (pkt 3).

Warunki wynagradzania wynikały z umowy o pracę zawartej w dniu 22 lipca 2011 roku, a następnie 25 października 2011 roku oraz aneksów do tych umów wprowadzających zmiany tylko w składnikach wynagrodzenia zasadniczego. Także na rozliczeniach zagranicznej podróży służbowej pracodawca nie dokonywał rozróżnienia na kwotę diety i ryczałtu za nocleg. W okresie spornym T. M. otrzymywał stawkę do marca 2012 roku w wysokości 40 euro, następnie w wysokości 45 euro, którą traktował jako stawkę diety.

Z tego względu w ocenie Sądu, w niniejszej sprawie uznać należy, iż powód nie otrzymywał ryczałtu za noclegi.

W niniejszej sprawie przepisy wewnętrzne obowiązujące w okresie spornym u pracodawcy w ogóle nie przewidywały ryczałtów za noclegi.

Mając na względzie to, że ryczałt za nocleg w różnych krajach kształtowany jest w różnej wysokości również nie można przyjąć, że łączna kwota początkowo 40 euro, następnie 45 euro diety w każdym przypadku będzie bardziej korzystna niż przepisy wykonawcze.

Stanowisko pozwanej, że pod pozycją „diety” zostały rozliczone ryczałty za noclegi jest nieprzekonujące i niekonsekwentne, bowiem początkowo podnosiła ona, że ryczałt za nocleg się nie należy z uwagi na zapewnienie bezpłatnego noclegu w przystosowanej kabinie, a później, że wypłata ryczałtu za noclegi następowała w ramach korzystnie określonej diety.

Ani bowiem w umowie o pracę ani w innym dokumencie, w formie oświadczenia pracownika nie jest wskazane, że diety stanowią również ekwiwalent wydatków na noclegi, a definicja diety wynika z treści rozporządzeń, które wymieniają osobno diety oraz zwrot kosztów przejazdów, dojazdów i noclegów. Nie ma więc podstaw prawnych, aby w aktach niższego rzędu ten podział nie został zachowany. (podobnie SA we Wrocławiu w wyroku z dnia 15 marca 2012 r, III APa 8/11, LEX nr 1238707)

Powołanie się zaś przez pozwaną na powszechnie stosowaną praktykę nocowania przez kierowców w kabinie pojazdu, w celu zaoszczędzenia dla siebie niejako drugiej pensji nie pozostaje w sprzeczności z przepisami powołanymi wyżej wskazanym rozporządzeniem (wyrok SN z dnia 10 września 2013 roku, sygn. akt. I PK 71/13, LEX nr 1427710).

W ocenie Sądu Rejonowego roszczenia T. M. należało rozpatrywać na gruncie rozporządzenia dotyczącego odbywania podróży służbowej poza granicami kraju, w świetle art. 18 § 2 kp i art. 9 § 2 kp.

W okresie spornym obowiązywało Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236 poz. 1991 ze zm.). Zgodnie z § 9 ust. 1,2 i 4 Rozporządzenia za nocleg przysługiwał pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1. Ryczałt ten nie przysługiwał za czas przejazdu. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosował się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewniała pracownikowi bezpłatny nocleg.

Kwestię dobowych odpoczynków reguluje natomiast art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 r., poz. 1155), zgodnie z którym w każdej dobie kierowcy przysługuje prawo do co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku. Dobowy odpoczynek, z wyłączeniem odpoczynku kierowców o których mowa w rozdziale 4a, może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania.

Powołany przepis jest zgodny z art. 8 ust. 2 i 8 Rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85, który stanowi, że w każdym 24 godzinnym okresie po upływie poprzedniego dziennego okresu odpoczynku lub tygodniowego okresu odpoczynku kierowca musi wykorzystać kolejny dzienny okres odpoczynku. Jeżeli kierowca dokona takiego wyboru,ienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju.

Według aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego zapewnienie powodowi noclegu w kabinie samochodu ciężarowego nie oznacza zapewnienia bezpłatnego noclegu w rozumieniu powołanych przepisów. Zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi - kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym - odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu wyposażonej w odpowiednie urządzenia pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu, a taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w treści rozporządzenia.(tak SN w uchwale z dnia 7 października 2014 roku, I PZP 3/14 wraz z uzasadnieniem – opublikowane na stronie internetowej Sądu Najwyższego oraz w uchwale SN z dnia 12 czerwca 2014 roku, II PZP 1/14, OSNP 2014/12/164).

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne dotyczyło tylko i wyłącznie wykładni § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a ściślej wykładni użytego w tym przepisie zwrotu „bezpłatny nocleg”, nie dotyczyło natomiast konsekwencji prawnych ustalenia przez strony stosunku pracy warunków wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u pracodawcy prywatnego (innego niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej) w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, w sytuacji gdy strony stosunku pracy ustaliły, że pracownik nie będzie uprawniony do ryczałtu za nocleg, jeżeli odbywa go w przystosowanej do tego kabinie pojazdu. Poza zakresem rozważań Sądu Najwyższego znalazła się wobec tego kwestia, podnoszona i eksponowana w postępowaniu przez stronę pozwaną, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy pracodawca w regulaminie wynagradzania począwszy od 1 stycznia 2011 roku wyraźnie wyłączył prawo zatrudnionych kierowców do ryczałtu za noclegi w związku z zapewnieniem im bezpłatnego noclegu w kabinach samochodów ciężarowych.

Sąd pominął jako nieistotne kwestie ustalenia standardu kabin, w których powód odbywał noclegi. Powyższe nie ma bowiem znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i nie ma wpływu na nabycie prawa do ryczałtu za nocleg, mając na względzie aktualne orzecznictwo SN.

Reasumując zdaniem Sądu Rejonowego samo przyjęcie, że pracodawca nie zapewnia bezpłatnego noclegu przesądza o zasadności roszczenia o ryczałt za noclegi.

W przypadku ryczałtu bez znaczenia jest, czy i w jakiej wysokości pracownik poniósł koszty noclegu. Ryczałt przysługuje nawet wtedy, gdy kosztów tych faktycznie pracownik nie poniósł. Ryczałt nie przysługuje tylko wtedy, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg – w warunkach hotelu (motelu), a nie w dostosowanej do spania kabinie pojazdu. W razie zatem nie przedstawienia rachunku za hotel (motel) kierowcy przysługuje więc co najmniej ryczałt w wysokości 25% limitu ustalonego w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 kp, z czym w sprzeczności nie pozostaje możliwość „zaoszczędzenia” przez pracownika wydatków i zwiększenia w ten sposób dochodu uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia.

Zatem nawet, gdy kierowca nie pokrywa faktycznie kosztów noclegu, ponieważ korzysta w tym celu z kabiny pojazdu i w związku z tym nie przedstawia rachunku za hotel, należy mu się ryczałt (tak SN w uzasadnieniu do uchwały z dnia 7 października 2014 r).

Mając powyższe na względzie, Sąd Rejonowy orzekł, jak w punkcie 1 wyroku. Zasądzone kwoty wynikają z wniosków opinii biegłego L. S. i są odniesione do granic żądania pozwu, w wersji ostatecznie zmodyfikowanej pismem z dnia 27 kwietnia 2015 roku. Po wydaniu opinii, pełnomocnik powoda nie modyfikował powództwa i stąd za miesiące rozliczenia delegacji, w których żądanie pozwu obejmuje kwotę niższą niż wynikająca z opinii, Sąd zasądził kwoty wskazane w piśmie z dnia 27 kwietnia 2015 roku.

W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone (punkt 2 wyroku), jako nieuzasadnione co do wysokości. Pełnomocnik powoda cofnął powództwo w zakresie różnicy między pierwszą modyfikacją żądania, a modyfikacją dokonaną pismem z dnia 27 kwietnia 2015 roku, jednakże bez zrzeczenia się roszczenia. Pełnomocnik pozwanego natomiast nie wyraził zgody na cofnięcie w części powództwa. Na decyzję o oddaleniu w części powództwa wpłynął także skutecznie podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powoda.

Sąd Rejonowy przytaczając treść art. 291 § 1 k.p., art. 292 k.p., art. 295 k.p., art. 85 k.p. oraz art. 455 k.c. w zw. z art. 300 k.p. a także art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i art. 187 § 1 k.p.c. wskazał, że w rozpoznawanej sprawie dla oceny, czy i w stosunku do jakich roszczeń nastąpiło przedawnienie, istotne znaczenie ma nie tylko data wniesienia pozwu, ale także data złożenia szczegółowych wyliczeń oraz data rozszerzenia powództwa. Pozew, w którym powód nie wystąpił z całym przysługującym mu w stosunku do pozwanego żądaniem (pozew zawierający świadome lub nieświadome ograniczenie żądania), nie przerywa biegu przedawnienia co do tej części roszczenia w znaczeniu materialnoprawnym, która pozostała poza żądaniem tego pozwu. Ryzyko związane z dochodzeniem jedynie części przysługującego powodowi roszczenia obciąża jego samego. Decydując się na dochodzenie roszczenia jedynie w części, wierzyciel musi pamiętać o tym, że wytoczenie powództwa przerywa bieg terminu przedawnienia jedynie w stosunku do tej części wierzytelności, której dochodzi pozwem. W stosunku do pozostałej części roszczenie może ulec przedawnieniu, jeżeli zostanie ona zgłoszona dopiero w toku postępowania. Przerwanie biegu przedawnienia następuje tylko w granicach żądania będącego przedmiotem procesu; przerwaniu ulega bieg przedawnienia roszczenia objętego żądaniem i w takim rozmiarze, jaki został zgłoszony w żądaniu. Powód - działając przez profesjonalnego pełnomocnika wystąpił z pozwem z dnia 18 lipca 2014 roku, żądając za każdy miesiąc z tytułu ryczałtu za nocleg w okresie od dnia 25 lipca 2011 roku do dnia 24 lipca 2012 roku kwoty 2.000 zł z odsetkami od 15 każdego następnego miesiąca. Pismem procesowym z dnia 21 listopada 2014 roku powód rozszerzył powództwo żądając za ten sam okres kwoty łącznie 36.019,54 zł. Rozszerzenie powództwa przerwało bieg terminu przedawnienia w odniesieniu do roszczeń obejmujących okres 3 lat wstecz od daty złożenia pisma, z uwzględnieniem okresu rozliczeniowego. Następnie pismem z dnia 27 kwietnia 2015 roku powód ponownie zmodyfikował powództwo żądając zapłaty łącznie kwoty 31.295,47 zł tytułem ryczałtów za nocleg w okresie od dnia 23 lipca 2011 roku do dnia 13 czerwca 2012 roku. Biorąc pod

uwagę datę pierwszej modyfikacji powództwa, Sąd Rejonowy uwzględnił zarzut przedawnienia co do kwoty 639,95 zł, jako kwoty przekraczającej żadaną w pozwie kwotę 2.000 zł. W pozostałym zakresie zarzut przedawnienia nie został uwzględniony.

W zakresie żądania zasądzenia odsetek Sąd I instancji zważył, iż stosownie do przepisu art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., stanowiącego – zgodnie z dyspozycją art. 359 § 1 K.c. – formalne, ustawowe źródło odsetek, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, choćby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Istotne jest więc ustalenie momentu, w którym dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Zgodnie z art. 476 K.c. dłużnik dopuszcza się zwłoki, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. W niniejszej sprawie, zobowiązanie pozwanej do zapłaty ryczałtu miało charakter terminowy i stawało się wymagalne zgodnie z 13 pkt 3 i 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. z 2002 r., nr 236, poz. 1991 ze zm.) po upływie 14 dni do dnia zakończenia podróży służbowej.

Sąd Rejonowy obciążył pozwaną kosztami zastępstwa procesowego na podstawie art. 100 k.p.c.

O kosztach sądowych, obejmujących opłatę sądową i koszt opinii biegłego, Sąd orzekł zgodnie z przyjętą zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów, biorąc pod uwagę ustalony procent wygrania sprawy. Mając na względzie, iż powództwo zostało uwzględnione w 85%, Sąd nakazał pobrać od pozwanej Spółki na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.377,78 zł złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych (punkt 4 wyroku).

Rozstrzygnięcie o rygorze natychmiastowej wykonalności znajduje podstawę prawną w art. 477² § 1 k.p.c. (punkt 5 wyroku).

Apelację od powyższego orzeczenia w zakresie pkt 1,3,4, i 5 wniosła strona pozwana.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie prawa materialnego

a. art. 77⁵ § 3 i 4 k.p. w zw. z § 8 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że zgodnie z powołanymi przepisami prywatny przedsiębiorca musi ustalić wysokość świadczeń z tytułu podróży służbowej na poziomie nie niższym niż, wynikające z powołanych wyżej aktów wykonawczych, podczas gdy minimalnym standardem, poniżej którego pracodawca nie może ustalić wysokości tych świadczeń jest wysokość diety, która nie może być niższa niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w art. 77⁵ § 2 k.p.;

b. art. 77 § 3 - 5 k.p. w zw. z § 8 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poprzez ich błędną wykładnię, która doprowadziła Sąd do uznania, że pracownikowi przysługuje wypłata ryczałtu za nocleg bez względu na fakt poniesienia realnych kosztów, pomimo użycia przez ustawodawcę określenia „zwrot kosztów noclegu”;

c. art. 8 ust. 2 i ust. 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 roku w sprawie harmonizacji niektórych przepisów odnoszących się do transportu drogowego poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że przepis zobowiązuje pracodawcę do zapewnienia pracownikowi - kierowcy noclegu poza

kabiną pojazdu, podczas gdy wykładnia językowa i systemowa prowadzi do wniosku, że kierowca dobowy odpoczynek może wykorzystywać w pojeździe, o ile pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania i pojazd znajduje się na postoju;

d. art. 14 ust. 1 ustawy o czasie pracy kierowców poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że powód, który nocował w kabinie i nie ponosił z tego tytułu żadnych kosztów nie miał zapewnionego przez pracodawcę noclegu, podczas gdy przepis ten stanowi, że dobowy odpoczynek może być wykorzystany w pojeździe jeżeli pojazd znajduje się na postoju i jest wyposażony w miejsce do spania;

e. art. 8 k.p. poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwot z tytułu ryczałtów za noclegi, w sytuacji gdy roszczenie powoda stanowi nadużycie prawa i sprzeczne jest ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, gdyż powód w podróży służbowej nocował w przystosowanej kabinie, nie ponosił żadnych kosztów z tego tytułu, godził się na taką formę odbywania noclegu;

2. naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wydane rozstrzygnięcie, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez

- wybiórczą i dowolną ocenę materiału dowodowego, która doprowadziła do uznania zeznań powoda za w pełni wiarygodne w zakresie braku wypłacania powodowi ryczałtu za nocleg i braku wiedzy powoda o treści regulaminu wynagradzania, w szczególności w zakresie ryczałtu za nocleg i uznanie roszczenia powoda w całości za zasadne, podczas, gdy z dokumentów przedstawionych przez pozwaną, tj. akt osobowych powoda oraz rozliczeń kosztów zagranicznej podróży służbowej wynika, że powód zapoznał się z regulaminem wynagradzania, wiedział jakie świadczenia mu przysługują z tytułu podróży służbowych oraz potwierdzają, że powód od pracodawcy świadczenia te otrzymywał;

- ocenę materiału zebranego w sprawie w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego poprzez nieuwzględnienie okoliczności, że specyfika pracy kierowcy oraz liczba kierowców nie pozwala na zaplanowanie dokładnego miejsca noclegu oraz zapewnienia bazy noclegowej dla wszystkich kierowców poruszających się na obszarze danego kraju.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania wg norm przepisanych; ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w części, uwzględniając, że w okresie spornym pozwana wypłacała powodowi kwotę 10 euro (do grudnia 2012 roku); zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania przed sądem II instancji według norm przepisanych; oraz dopuszczenie dowodu z opinii biegłego i zobowiązanie biegłego do wyliczenia wysokości ryczałtów za noclegi powoda w spornym okresie przy zaliczeniu na poczet ryczałtów różnicy pomiędzy kwotami faktycznie wypłaconymi z tytułu diet, zgodnie z Regulaminem wynagradzania, ujętych w rozliczeniach kosztów zagranicznej podróży służbowej, a wysokością minimalną diety, wynikającą z przepisów prawa, tj. art. 77⁵ § 3 i 4 k.p., zgodnie z którym minimalna dieta z tytułu podróży poza granicami kraju, przysługuje w wysokości określonej w Regulaminie wynagradzania, nie niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

W odpowiedzi, pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie zarówno w zebranych w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne. Podziela również wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylecia.

Brak jest uzasadnionych podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji prawa procesowego poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie sprzecznych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Objęty zarzutami apelacji przepis art. 233 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Z kolei w myśl art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku. Przepis ten daje wyraz obowiązywaniu zasady swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów odnosi się do wyboru określonych środków dowodowych i do sposobu ich przeprowadzenia. Mają być one ocenione konkretnie i w związku z całym zebraniem materiałem dowodowym. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 roku, sygn. akt: II UKN 685/98, OSNAPUiS 2000 nr 17, poz. 655).

Sąd może oprzeć swe przekonanie jedynie na dowodach prawidłowo przeprowadzonych, a ocena dowodów musi być dokonana na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd musi ocenić wszystkie przeprowadzone dowody oraz uwzględnić wszelkie towarzyszące im okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla oceny mocy i wiarygodności tych dowodów. Sąd zobowiązany jest przeprowadzić selekcję dowodów, wybierając te, na których się oparł i ewentualnie odrzucić inne, którym odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. Przez moc dowodową rozumie się przy tym siłę przekonania, jaką uzyskał sąd wskutek przeprowadzenia określonych dowodów o istnieniu lub nieistnieniu faktu, którego one dotyczyły. Ocena wiarygodności dowodu zależy od środka dowodowego. Sąd, oceniając wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę, czy też nie.

W ocenie Sądu Okręgowego skuteczny zarzut przekroczenia granic swobody w ocenie dowodów może mieć zatem miejsce tylko w okolicznościach szczególnych. Dzieje się tak w razie pogwałcenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego (por. wyrok SN z 6.11.2003 r. II CK 177/02 niepubl.)

Analizując treść apelacji należy stwierdzić, iż skarżący nie zdołał skutecznie wykazać przyczyn, które dyskwalifikowałyby możliwość uznania dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny materiału dowodowego za prawidłową. Procesowe zarzuty strony sprowadzają się w zasadzie jedynie do polemiki ze stanowiskiem Sądu i interpretacją dowodów przezeń dokonaną i jako takie, nie mogą się ostać. Apelujący przeciwstawia bowiem ocenie dokonanej przez Sąd pierwszej instancji swoją analizę zgromadzonego materiału dowodowego i własny pogląd na sprawę, z pominięciem okoliczności dla niego niewygodnych lub nie odpowiadających jego wersji zdarzeń. Tymczasem - prawidłowo zrealizowanym - zadaniem Sądu Rejonowego, było przeprowadzenie całościowej oceny zebranego w sprawie materiału, ponieważ tylko taka mogła dać pełny obraz spornych okoliczności i pozwalała na prawidłowe zastosowanie prawa materialnego.

W szczególności nie sposób zgodzić się ze skarżącym, iż dochodzony przez powoda ryczałt nie jest mu należny bowiem z dokumentów przedstawionych przez pozwaną tj. akt osobowych powoda oraz rozliczeń kosztów zagranicznej podróży służbowej wynika, iż powód miał świadomość jakie świadczenia są mu należne i te świadczenia od pracodawcy otrzymał. Skarżący wskazuje, iż w aktach osobowych znajdują się oświadczenia powoda o zapoznaniu się z regulaminami pracy i wynagrodzenia, w którym przewidziany był ryczałt za noclegi w wysokości 10 euro. Tymczasem,

jak słusznie przyjął Sąd I instancji, w aktach sprawy w istocie brak dokumentu potwierdzającego zapoznanie się powoda z regulaminem wynagradzania w takim brzmieniu. Znamienne jest, że w dacie zatrudnienia powoda (25 lipca 2011 roku – w tym też dniu powód popisał oświadczenie o zapoznaniu się z treścią regulaminu pracy – k.7 cz. B akt osobowych) w pozwanej spółce obowiązywał regulamin wynagradzania z 21 marca 2008 roku, w którym brak było jakichkolwiek uregulowań dotyczących ryczałtów za noclegi, a tylko z tym regulaminem nawiązując stosunek pracy powód w istocie się zapoznał. Regulamin wynagradzania wprowadzony dopiero z dniem 8 listopada 2012 roku i wydane na jego podstawie Zarządzenie nr 7 do regulaminu z tego samego dnia przewidywały zmniejszenie diety do 30 euro i wprowadzenie ryczałtu za noclegi w wysokości 10 euro (od stycznia 2013 roku 15 euro). Jednak powyższe regulacje nie obowiązywały już powoda.

Wskazać nadto należy, na co zwrócił uwagę Sąd I instancji, iż także złożone przez stronę pozwaną rozliczenia podróży służbowych zawierały jedynie pozycję „dieta” i nie różnicowały tego świadczenia z ryczałtem za nocleg. Warto natomiast zauważyć, iż definicja diety wynika z treści rozporządzeń, które wymieniają osobno diety oraz zwrot kosztów przejazdów, dojazdów i noclegów, nie ma więc podstaw prawnych, aby w aktach niższego rzędu ten podział nie został zachowany (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 15 marca 2012 roku, III APa 8/11, LEX nr 1238707). Jednocześnie Sąd Okręgowy nie kwestionuje faktu, iż pracodawca ustalając należności z tytułu podróży służbowej może ustanowić niejako jedno zbiorcze świadczenie określone przykładowo nazwą „dieta” czy „ryczałt za podróż służbową”, upraszczając tym samym system płatności. Niemniej jednak kierowcy, jako strona zawartej umowy, winni mieć pełną świadomość i jasność, jakie świadczenia otrzymują i wyrazić zgodę na taki system wynagradzania. Nadto ustanowienie świadczenia zbiorczego nie może prowadzić do uregulowania tylko części świadczeń należnych pracownikowi w związku z odbywanymi podróżami służbowymi (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 15 września 2015 r. II PK 248/14 niepublikowane).

Nie sposób natomiast, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego przyjąć, że zawierając umowę o pracę strony uzgodniły, iż dieta będzie – w ramach kwoty przeznaczonej na pokrycie kosztów socjalnych – zawierać także ryczałt za nocleg. Wyjaśnienia powoda nie wskazują na stan jego świadomości co do takiego rozumienia elementów wchodzących w skład tego świadczenia. Również na podstawie dokumentacji zawartej w aktach powoda nie sposób wywodzić, że strony zawarły porozumienia, aby dieta stanowiąca dodatek z tytułu zwiększonych kosztów ponoszonych przez pracowników w związku z podróżą służbową poza granicami kraju była przeznaczona też na pokrycie kosztów noclegu. Powyższe nie wynika przede wszystkim z kolejnych umów o pracę czy też aneksów do umów o pracę, zawieranych przez strony. Takiego rozumienia ww. określenia, nie da się również wywieść z zapisów regulaminu wynagradzania obowiązującego w spornym okresie. Strona pozwana w żaden sposób nie udowodniła istnienia zgodnej woli stron w tym przedmiocie.

W tym miejscu ponownie przypomnieć należy, iż stanowisko pozwanej było niekonsekwentne i ewoluowało w toku procesu. Pozwana już w odpowiedzi na pozew wskazała dwa argumenty przemawiające, w jej ocenie, za brakiem zasadności roszczenia powoda. W pierwszej kolejności strona pozwana przywoływała fakt wyposażenia samochodów, którymi jeździł powód we właściwe miejsca do spania, która to sytuacja miała uzasadniać uznanie, że pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg w przystosowanej kabinie samochodu. Z drugiej strony pozwana podnosiła, że wypłata ryczałtu następowała w ramach korzystnie określonej diety. Obydwa argumenty, niewątpliwie nastawione na wykazanie braku zasadności roszczenia powoda, wzajemnie się jednak wykluczają. Bo skoro pracodawca utrzymywał, że zapewniając kierowcy bezpłatny nocleg nie miał obowiązku wypłaty ryczałtu za nocleg i dlatego go nie wypłacał, to jednocześnie nie mógł skutecznie argumentować, że ryczałt ten był jednak wypłacany w ramach diety. Z przedstawionych rozważań wynika zatem, że pozwana spółka regulując kwestię świadczeń należnych z tytułu odbywania podróży służbowych, w sposób nieuprawniony pozbawiła tego prawa kierowców, którzy jeździli pojazdami posiadającymi przystosowane do spania kabiny uznając, iż w ten sposób został im zapewniony bezpłatny nocleg. Niekonsekwentne stanowisko pozwanej, która z jednej strony twierdziła, iż ryczałt za nocleg pracownikom się nie należał z uwagi na zapewnienie kierowcom miejsca do spania, z drugiej zaś podnosiła, iż ustalona na rzecz pracowników „dieta” wyczerpywała wszystkie należne im świadczenia z tytułu podróży służbowej w tym i ryczałt, niewątpliwie utwierdza w przekonaniu, iż w rzeczywistości nie doszło do wypłaty tego ryczałtu.

W konsekwencji powyższego za chybione należy też uznać apelacyjne zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez ograniczenie postępowania dowodowego i pominięcie dowodu z rozliczeń kosztów zagranicznej podróży służbowej oraz regulaminu wynagradzania z których wynikało, że powód otrzymywał ryczałt w wysokości 10 euro (do grudnia 2012 roku) co spowodowało zasądzenie roszczenia w pełnej wysokości żądanej przez powoda podczas, gdy należało uwzględnić fakt wypłaty powodowi tych kwot w trakcie trwania stosunku pracy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że pozwany wypłacał powodowi wyłącznie zryczałtowaną dietę, zmiana regulaminu nie objęła zaś powoda. Z tych też względów powoływanie się na ujętą w rozliczeniach wypłatę kwoty 10432,23 zł (-k.285) tytułem ryczałtów nie może prowadzić do oddalenia powództwa.

Nie można także uznać, że część kwoty 45 euro wypłacanej powodowi z tytułu podróży służbowych spełniała wymogi diety minimalnej ustalonej zgodnie z przepisem art. 77⁵ § 3 i 4 k.p., w związku z czym pozostałą część z tej kwoty należałoby zaliczyć na poczet ryczałtu za nocleg, bowiem minimalnym standardem obligującym pracodawcę jest jedynie wysokość diety, która nie może być niższa niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika sfery budżetowej.

Odnosząc się do powyższego należy w pierwszej kolejności wskazać, że twierdzenia te nie mają znaczenia dla merytorycznego rozpoznania niniejszej sprawy. Sądowi znany jest pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroków Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2015 r. sygn. II PK 252/14 (opubl. Legalis Nr 1360069) i 15 września 2015 r. sygn. II PK 248/14 (opubl. L. Nr (...)), podzielający stanowisko wyrażone w uchwale z 12 czerwca 2014 r. sygn. II PZP 1/14 i wyrażający jednocześnie zapatrywanie, zgodnie z którym określona w umowie o pracę (czy regulaminie) kwota może w pełni kompensować koszty podróży zagranicznej, jeżeli nie jest ona mniej korzystna niż przepisy powszechnie w zakresie minimalnych kosztów wyżywienia (według art. 77⁵ § 4 k.p., czyli dieta krajowa) i ryczałtu za nocleg (według § 9 rozporządzenia). Niemniej jednak dostrzec należy, że obydwa wymienione orzeczenia zapadły w innych stanach faktycznych, na gruncie których strony w umowie o pracę ustaliły (zastrzegły), że określona kwota obejmowała nie tylko wyżywienie podczas podróży służbowej, ale również ryczałt za noclegi. Tym samym pozwany - sugerując konieczność zaliczenia części wypłaconych diet „ponad minimalny standard” na poczet ryczałtu za nocleg - pomija postanowienia umowne stron, wsparte zapisami obowiązującego (bo nie zmienionego skutecznie) regulaminu wynagradzania w brzmieniu z dnia 21 marca 2008 roku, zgodnie z którym z tytułu zagranicznej podróży służbowej kierowcom przysługiwała wyłącznie dieta faktycznie obejmująca tylko koszty wyżywienia. A zatem skoro strony skonkretyzowały w kolejnych umowach o pracę i obowiązującym regulaminie wynagradzania, że kwota 40 euro a następnie 45 euro stanowi wyłącznie dietę w istocie pokrywającą tylko koszty wyżywienia, to nie ma podstaw aby kwotą tą objąć także ryczałty za noclegi. Nie sposób przy tym uwzględnić „koncepcji minimalnego standardu” prowadzącej do uznania, że wystarczające jest jedynie spełnienie obowiązku zachowania diety minimalnej w wysokości diety krajowej określonej w przepisach wykonawczych dotyczącej sfery budżetowej. Pozwany dobrowolnie bowiem przyjął w regulaminie wynagradzania zasadę korzystniejszą dla pracownika, to jest wypłatę diety w wysokości 40/45 euro w odniesieniu do wysokości świadczeń wynikających z regulacji odnoszących się do pracowników sfery budżetowej i nie przewidział w obowiązującym strony regulaminie wynagradzania odmiennych zasad rozliczania opartych na tym właśnie standardzie. Z tych też względów twierdzenia sugerujące wypłatę określonych kwot tytułem ryczałtu nie mogły zostać również uwzględnione w postępowaniu apelacyjnym.

Odnosząc się natomiast do kwestii zapewnienia bezpłatnego noclegu poprzez zagwarantowanie możliwości spania w kabinie kierowcy należy w pełni podzielić stanowisko Sądu I instancji, iż ryczałt za nocleg nie przysługuje jedynie wtedy, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg w warunkach hotelu (motelu).

Zgodnie z przytaczaną już (także przez Sąd Rejonowy) uchwałą Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów z 12 czerwca 2014 r. (II PZP 1/14 Biuletyn SN 2014 nr 6, poz.) zapewnienie pracownikowi - kierowcy samochodu ciężarowego odpoczynku nocnego w kabinie samochodu ciężarowego, podczas wykonywania przewozów w transporcie międzynarodowym, nie stanowi zapewnienia przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej

jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz.191 ze zm.) co powoduje, że pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1-3 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy. Powyższy pogląd został wyrażony także w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r. (I PZP 3/14 OSNP 2015/4/47, LEX nr 1511152, www.sn.pl, Biul.SN 2014/10/21, M.P.Pr. (...), (...)-69, M.P.Pr. (...)-144). Zaakcentowano w niej, że obowiązkiem pracodawców zatrudniających kierowców w transporcie międzynarodowym, jest zapewnienie kierowcy bezpłatnego noclegu umożliwiającego odpowiednią regenerację sił, przy czym warunkiem tego nie spełnia miejsce do spania w kabinie pojazdu (nawet, gdy ma ono wysoki „godziwy” standard), i choć przepisy o czasie pracy kierowców dopuszczają realizację dobowego (ewentualnie także tygodniowego) odpoczynku kierowcy, w odpowiednio do tego przystosowanej kabinie pojazdu, nie wynika z nich jednak w żaden sposób, że w takich sytuacjach pracownikowi nie należy się rekompensata za nocleg w warunkach odbiegających od warunków hotelowych. Przepisy o czasie pracy kierowców w ogóle tej kwestii nie regulują, nie mogą więc stanowić zanegowania prawa pracowników – kierowców do ryczałtu za noclegi, jeżeli nocują w kabinie pojazdu, a nie w warunkach hotelowych.

W konsekwencji nie można zgodzić się ze skarżącym, że skoroienne okresy odpoczynku – nocleg i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku – nocleg, mogą być wykorzystywane w pojeździe, dochodzony ryczałt nie jest należny, a dokonane w regulaminie pracy zastrzeżenie pozbawiające kierowców nocujących w kabinach samochodów prawa do tego świadczenia, jest uprawnione.

Do podważenia powyższej ceny tej nie prowadzi apelacyjny zarzut naruszenia art. 8 ust 2 i 8 rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 poprzez błędną jego interpretację. Według apelującego, jeżeli kierowca dokonał takiego wyboru i zgodził się na nocleg w kabinie pojazdu, to okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania i pojazd znajduje się na postoju.

Odnosząc się do powyższego wskazać należy, iż faktycznie przepisy te dopuszczają możliwość odpoczynku dobowego kierowcy w kabinie pojazdu, jeżeli jest on wyposażony w miejsce do spania i znajduje się na postoju. Sąd Najwyższy przypomniał, że taką regulację zawiera Umowa europejska dotycząca pracy załóg pojazdów wykonujących międzynarodowe przewozy drogowo (AETR), sporządzona w G. 1 lipca 1970 r. (Dz.U. z 1999 r. Nr 94, poz. 1087 ze zm., powoływana jako "umowa (...)", którą Polska ratyfikowała 15 maja 1992 r. Umowa (...), jako ratyfikowana umowa międzynarodowa stanowi część krajowego porządku prawnego, jest bezpośrednio stosowana i ma pierwszeństwo przed ustawą (art. 91 ust. 1 i 2 w związku z art. 241 ust. 1 Konstytucji RP; por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2005 r., II PK 320/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 50). Zgodnie z art. 8 ust. 1 umowy (...), w każdym dwudziestoczerogodzinym okresie, kierowca korzysta z dziennego okresu odpoczynku wynoszącego co najmniej jedenaste kolejnych godzin, który to okres może być skrócony pod pewnymi warunkami. Ten dzienny okres odpoczynku może być wykorzystany w pojeździe, jeżeli jest on wyposażony w miejsce do spania i znajduje się na postoju (art. 8 ust. 7 umowy (...)). Umowa (...) nie reguluje jednak w żadnym zakresie kwestii wynagrodzenia za pracę kierowców będących pracownikami ani innych świadczeń przysługujących im w związku z pracą.

W prawie unijnym obowiązuje zaś rozporządzenie (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. w sprawie harmonizacji niektórych przepisów socjalnych odnoszących się do transportu drogowego oraz zmieniające rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 i (WE) 2135/98, jak również uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3820/85 (Dz.U.UE.L. 2006 Nr 102, s. 1). Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 561/2006, ustanawia ono przepisy dotyczące czasu prowadzenia pojazdu, przerw i okresów odpoczynku kierowców wykonujących przewóz drogowy rzeczy i osób, w celu ujednoczenia warunków konkurencji pomiędzy poszczególnymi rodzajami transportu lądowego, zwłaszcza w odniesieniu do sektora transportu drogowego oraz w celu poprawy warunków pracy i bezpieczeństwa drogowego. Ma ono na celu także przyczynienie się do polepszenia metod monitorowania i egzekwowania przepisów przez państwa członkowskie oraz poprawy warunków pracy w transporcie drogowym. W

art. 4 rozporządzenia nr 561/2006 przyjęto definicje podstawowych pojęć, między innymi dziennego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. g) oraz tygodniowego (regularnego i skróconego) okresu odpoczynku (lit. h).

Według art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006, jeżeli kierowca dokona takiego wyboru,ienne okresy odpoczynku i skrócone tygodniowe okresy odpoczynku poza bazą można wykorzystywać w pojeździe, o ile posiada on odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i pojazd znajduje się na postoju. Przedmiotem regulacji rozporządzenia nr 561/2006 w żadnym zakresie nie jest jednak wynagrodzenie za pracę kierowców będących pracownikami, ani inne świadczenia przysługujące im w związku z pracą. Nie wynika to z treści przepisów rozporządzenia i ich funkcji. Podstawą prawną wydania tego rozporządzenia jest art. 91 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, upoważniający do wydawania aktów dotyczących wspólnej polityki transportowej (art. 90 Traktatu), w szczególności ustanawiających środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu. Przede wszystkim zaś - zgodnie z art. 153 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - wyłączona jest możliwość regulowania w drodze aktów unijnego prawa pochodnego, wynagrodzeń za pracę rozumianych jako wszelkiego rodzaju należności przysługujących pracownikowi od pracodawcy z tytułu zatrudnienia.

Powyższe oznacza, że art. 8 ust. 7 umowy (...) oraz art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/2006 dotyczą możliwości wykorzystania przez kierowcę dziennego (także tygodniowego skróconego, ale już nie tygodniowego regularnego) odpoczynku w pojeździe (w kabinie samochodu), jeżeli dokona on takiego wyboru, pod warunkiem, że pojazd posiada odpowiednie miejsce do spania dla każdego kierowcy i znajduje się na postoju. Przepisy te nie dotyczą natomiast uprawnień, w zakresie przysługiwania kierowcy od pracodawcy należności na pokrycie kosztów wyjazdów poza bazę w celu wykonywania pracy (podróży służbowych), nie mogą więc służyć ocenie przesłanek takich uprawnień, w szczególności przesłanek przysługiwania ryczałtu za nocleg (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 i uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r. I PZP 3/14).

Z powyższych względów, podniesione w tym zakresie zarzuty apelacji nie mogły przynieść spodziewanych przez skarżącego skutków instancyjnych. Niewątpliwie bowiem dokonując takiego wyboru kierowca może nocować w samochodzie stosownie do powołanych przepisów, jednakże nie może to skutkować brakiem prawa do ryczałtu za nocleg, z tej przyczyny.

Chybione jest też twierdzenie apelacji, że w świetle art. 77⁵ § 3 i 4 w zw. § 9 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz.191 ze zm.) oraz § 8 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, prywatny przedsiębiorca nie musi ustalić wysokości świadczeń z tytułu podróży służbowej na poziomie nie niższym niż, wynikające z powołanych wyżej aktów wykonawczych, bowiem minimalnym standardem, poniżej którego pracodawca nie może ustalić wysokości tych świadczeń jest – o czym już wspomiano - wysokość diety, która nie może być niższa niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w art. 77⁵ § 2 k.p.

Odnosząc się do powyższego kategorycznie stwierdzić należy, iż zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r. I PK 7/14 LEX nr 1515145 odesłanie w art. 21a ustawy z 2004 r. o czasie pracy kierowców do art. 77⁵ § 3-5 k.p. oznacza pośrednio także odesłanie do art. 77⁵ § 2 k.p., a w konsekwencji uznanie, że kierowcy – pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegu według zasad ustalonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., chyba że korzystniejsze dla niego zasady zostały ustalone według art. 77⁵ § 3 k.p. (w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazał, że według art. 77⁵ § 4 k.p. postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla

pracownika, o którym mowa w § 2. Tym samym przepis ten ustala minimalny standard świadczenia, ale odnosi się tylko do diety, a nie do zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków. Jednakże - zgodnie z art. 77⁵ § 5 k.p. - w przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3 (czyli nie zawiera uregulowań dotyczących warunków wypłacania wszystkich należności z tytułu podróży służbowej), pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Oznacza to, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych (diety oraz zwrotu kosztów przejazdów, noclegów i innych wydatków), które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę mogą być uregulowane korzystniej dla pracownika (art. 9 § 2 i art. 18 § 2 k.p.). W razie braku takich regulacji lub uregulowania mniej korzystnego dla pracownika, zastosowanie będą miały przepisy wykonawcze. Wskazany wywód, przeprowadzony również przez Sąd Najwyższy w powoływanej już uchwale z dnia 12 czerwca 2014 r., uznać należy za w pełni przekonujący. Tym samym, wbrew zapatrywaniom apelacji, brak uregulowania w regulaminie wynagradzania obowiązującym strony kwestii ryczałtu za nocleg skutkować musi analogicznym stosowaniem § 9 ust. 1-4 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r.

O zasadności apelacji nie przesądza też fakt, że powód od samego początku zatrudnienia wiedział, iż noclegi spędzał będzie w kabinie pojazdu i nigdy nie żądał od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, akceptując ten stan, aż do rozwiązania stosunku pracy. Bezwzględnie bowiem przyjęcie do wiadomości poszczególnych warunków pracy, a nawet godzenie się na nie, nie może być utożsamiane ze zrzeczeniem się prawa do wynagrodzenia (art. 84 k.p.) w sytuacji, gdy obiektywnie takie warunki pracy wypłatę poszczególnych świadczeń zagwarantowanych prawem uzasadniają.

W związku z tym Sąd Okręgowy za uzasadnione uznał stanowisko Sądu I instancji, że nawet wobec zapewnienia przez pozwanego pracodawcę odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, brak jest podstaw do odmówienia prawa do ryczałtu za bezpłatny nocleg w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia.

Jednocześnie za całkowicie bezzasadny uznać należy apelacyjny zarzut, według którego prawo do otrzymania ryczałtu za nocleg uzależnione jest od rzeczywistego poniesienia przez pracownika kosztów noclegu.

Wskazać należy, iż zgodnie z poglądem ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego ryczałt przysługuje nawet wtedy, gdy kosztów tych faktycznie pracownik nie poniósł. Istota ryczałtu jako świadczenia kompensacyjnego (w tym wypadku przeznaczonego na pokrycie kosztów noclegu) polega bowiem na tym, iż świadczenie to wypłacane w takiej formie z założenia jest oderwane od rzeczywistego poniesienia kosztów i nie pokrywa w całości wszystkich wydatków z określonego tytułu (bo nie są udokumentowane); w zależności od okoliczności konkretnego przypadku kwota ryczałtu – która jako uśredniona i ujednolicona ustalona jest przez pracodawcę – pokryje więc pracownikowi koszty noclegowe w wymiarze mniejszym albo większym niż faktycznie przez niego podniesione (por. wyrok SN z dnia 20.10.1998 r. I PKN 392/98 OSNAPiUS 1999 nr 23 poz 745; wyrok SN z dnia 12 czerwca 2014 roku II PZP 1/14, LEX nr 1469181).

Tym samym ryczałt nie przysługuje tylko wtedy, gdy pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg – w warunkach hotelu (motelu), a nie w dostosowanej do spania kabinie pojazdu. Zatem nawet, gdy kierowca nie pokrywa faktycznie kosztów noclegu, ponieważ korzysta w tym celu z kabiny pojazdu i w związku z tym nie przedstawia rachunku za hotel, należy mu się ryczałt w wysokości 25 % limitu ustalonego w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., z czym w sprzeczności nie pozostaje możliwość „zaoszczędzenia” przez pracownika wydatków i zwiększenia w ten sposób dochodu uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia (tak SN w uzasadnieniu uchwały z dnia 7 października 2014 r.).

W przypadku wypłaty ryczałtu jest więc bez znaczenia, czy i w jakiej wysokości pracownik poniósł koszty noclegu. Ryczałt przysługuje nawet wtedy, gdy kosztów tych rzeczywiście nie poniósł ponieważ nocował w kabinie pojazdu, czy też np. u rodziny, znajomych, którzy udostępnili mu nieodpłatnie możliwość noclegu w ich domu. Natomiast nie przysługuje pracownikowi tylko wtedy, gdy to pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg. Przy czym zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu

w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie jedynie dobowego (dzienne) odpoczynku, przy spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06, nie oznacza zaś zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. Taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu, co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2015 r. I PK 95/15, M.P.Pr. (...) -489, LEX nr 1767097). Wobec powyższego za bezzasadne należy uznać stanowisko strony pozwanej, iż ryczał za nocleg jest należny jedynie pracownikowi, który w rzeczywistości poniósł koszty noclegu i stosownie je udokumentował.

W ocenie Sądu Okręgowego całkowicie nieuprawnionym jest też zarzut naruszenia art. 8 k.p. Zgodnie z art. 8 k.p. nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Klauzule "zasad współżycia społecznego" i "społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa" wyznaczają stronom stosunków pracy granice, w ramach których dopuszczalne jest korzystanie w stosunkach pracy z praw podmiotowych zagwarantowanych przepisami prawa pracy. Z istoty nadużycia prawa podmiotowego wynika, że dokonuje go strona, która wykonując swoje prawo, czyni to niezgodnie z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa (wyr. SN z 20.1.2011 r., I PK 135/10, MoPr 2011, Nr 9, s. 475). Artykuł 8 k.p. umożliwia dokonanie oceny organowi stosującemu prawo, a także sądowi pracy, czy korzystanie przez uprawnionego z zagwarantowanego mu przepisami prawa pracy prawa podmiotowego mieści się czy też wykracza poza granice zasad współżycia społecznego i społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa (wyr. SN z 17.9.1997 r., I PKN 273/97, OSNAPIUS 1998, Nr 13, poz. 394). W judykaturze ukształtował się pogląd, określany jako „zasada czystych rąk”, zgodnie z którym nie może powoływać się na naruszenie zasady współżycia społecznego osoba, która narusza przepisy prawa lub zasady współżycia społecznego (wyr. SN z 6.3.1998 r., I PKN 552/97, OSNP 1999, Nr 4, poz. 124; wyr. SN z 8.6.1999 r., I PKN 96/99, OSNP 2000, Nr 16, poz. 615).

W rozpoznawanym przypadku, jak wynika z materiału dowodowego, brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, że powód nadużył swych praw podmiotowych dochodząc spornych ryczałtów za noclegi. Łączące strony umowy o pracę, obowiązujące przepisy regulaminu wynagradzania, jak i przepisy powszechnie obowiązujące ustanowiły standardy, które gwarantowały świadczenia z tego tytułu. Pozwany uważał, że ryczał za nocleg spędzony w ciężarówce się nie należał i dlatego konsekwentnie go nie wypłacał. Wobec tego dochodzenie tego rodzaju roszczenia nie może być traktowane inaczej, jak realizacja uprawnienia do ochrony interesu pracowniczego. Ponadto, skoro argument, iż pracodawca wypłacając diety pokrywał wszystkie należności z tytułu podróży służbowej nie ostał się w procesie, uznać należy, iż pracodawca próbując uniknąć odpowiedzialności i forsując tą tezę sam postępował nielojalnie względem pracownika. Tym samym nie może oczekiwać korzystnych dla siebie skutków instancyjnych, powołując się na zasady słuszności.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż wobec realizowania przez powoda odpoczynku dobowego w kabinie przystosowanego do tego samochodu, jego prawo do ryczałtu za noclegi na podstawie § 9 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. z 2002 r., nr 236, poz. 1991 ze zm.) nie może być kwestionowane.

Reasumując, apelacyjne zarzuty naruszenia zarówno przepisów prawa procesowego, jak i materialnego nie zasługiwały zatem na uwzględnienie. W kontekście powyższych rozważań Sąd Okręgowy przyjął, iż prezentowana w apelacji argumentacja w całości jest chybiona i jako taka nie może się ostać. Sąd Rejonowy w sposób właściwy przeprowadził postępowanie, dokonał prawidłowej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie, zgodnie z obowiązującymi normami prawa materialnego, trafnie wywiódł, iż powództwo w związku z

brakiem zapłaty ryczałtów za noclegi realizowane w ramach zagranicznych podróży służbowych zasługiwało na uwzględnienie.

Biorąc powyższe pod uwagę i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację strony pozwanej, jako bezzasadną.

O kosztach procesu za II instancję orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804)

Przewodnicząca: Sędziowie:

E.W.